
ROLUL SOCIETĂȚII WIFO ÎN JEFUIREA PETROLULUI ROMÂNESC DE CĂTRE IMPERIALIȘTII GERMANI ÎN TIMPUL CELUI DE-AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

MIHAI APOSTOL

Prin bogățiile ei naturale, prin faptul că constituia o piață de desfacere dintre cele mai rentabile pentru produsele industriale ale țărilor capitaliste dezvoltate, cât și pentru așezarea ei geografică, România prezenta un puternic punct de atracție pentru monopolurile străine. Toate aceste elemente determinau o luptă acerbă de concurență între monopoluri în raport de interesele puterilor imperialiste în slujba cărora lucrau. Lupta înverșunată pentru acapararea de poziții dominante în economia României, în vederea subordonării politice, avea însă și un scop strategic. Petrolul, pe lângă importanța sa economică, căpătase și o importanță strategică deosebită, el constituind energia necesară pentru desfășurarea armatei motorizate. La aceasta se adăuga și faptul că România stăpânea importante puncte ale arterelor de comunicație feroviare și fluviale pe care se aprovizionau marile state occidentale cu produse alimentare și materii prime din partea de est și sud-est a Europei.

Greutățile financiare prin care trecea România înaintea celui de-al doilea război mondial cum și greutatea ei în problema comerțului exterior au fost speculate de Germania hitleristă, ajutată de monopolurile internaționale și de vîrfurile reacționare ale capitalului financiar autohton, pentru subjugarea României și acapararea de poziții cheie în economia ei. Străduințele monopolurilor germane nu au fost inutile. Ele au găsit sprijin din partea claselor exploatare din România, așa încît încetul cu încetul, și-au redobîndit pozițiile avute înaintea primului război mondial.

„Adaptarea“ economiei românești la „noua ordine“ hitleristă a constituit înrobirea țării imperialismului german și organizarea jafului avuțiilor României.

Cum era și firesc, jaful cotropitorilor în Valea Prahovei s-a îndreptat, în special înspre acapararea și transportul petrolului românesc în Germania, fără însă a neglija celelalte sectoare economice tot atît de bogate. În scopul jefuirii pe scară tot mai mare a petrolului românesc, posibilitățile transportului feroviar nesatisfăcîndu-i pe hitleriști, în decembrie 1940

ia ființă o filială pentru România a societății Wirtschaftliche Forschungsgesellschaft m.b. H (prescurtat Wifo) din Berlin. Oficial Wifo apărea ca o societate de studii economice, cum indica însăși titulatura societății, și de aplicare practică prin punerea la dispoziție a personalului tehnic de specialitate, supraveghere și conducere pentru executarea comenzilor ce se primeau de la stat, regii autonome și societăți petroliere, comenzi referitoare exclusiv la industria petrolieră (conduce, stații de etilizare, stații de pompare, stații de rezervoare etc.)¹. În realitate societatea avea rolul precis de a construi mijloace de transport pentru produse petroliere românești destinate Germaniei. Ceea ce ne pare mai semnificativ este faptul că Wifo nu avea capital și nici acțiuni. De altfel penetrația capitalului german în petrolul românesc nu a avut loc în baza exportului de capital propriu-zis, iar dacă luăm în considerație posibilitățile financiare ale Germaniei hitleriste, sîntem elucidați de ce imperialismul german nu ducea o politică propriu-zis de plasamente. Hitleriștii de la Wifo nu aduseseră decît personal tehnic de studii și conducere. Ei n-au adus capital, ci numai diferite materiale pentru executarea lucrărilor angajate cu statul și care se plăteau de statul român în obligațiuni.²

În vederea asigurării frontului hitlerist cu petrolul necesar motorizatelor, cum și pentru transportul restului de petrol în Germania, Wifo a efectuat o serie de lucrări, pe care vom încerca să le analizăm în ordinea lor cronologică scoțînd în relief esențialul.

Prima lucrare executată de Wifo a fost conducta dublă de 10" de la stația de pompare a Regiei Autonome C.F.R., din Teleajen pînă la portul petrolier din Giurgiu, în lungime de oca. 160 km. și conductele de centură de 9" din jumul orașului Ploiești, care legau toate rafinăriile cu stația de pompare Teleajen, împreună cu instalațiile aferente acestor conducte.³ Lucrarea a fost începută în urma încheierii acordului comercial româno-german din decembrie 1940, cînd societatea Wifo a fost autorizată să construiască această conductă în România pentru transportarea produselor petroliere de la rafinăriile din Ploiești în portul Giurgiu. Țițeiul pompat pe conducte se încărca la Giurgiu pe șlepuri și tancuri petroliere și lua direcția Germaniei⁴ și este lesne să ne închipuim cît petrol se scurgea spre Germania pe această dublă conductă dacă știm că debitul de pompare pe o singră conductă era de 150 m³ pe oră.⁵

În legătură cu această „primă operație“ a soc. Wifo în România merită să facem o scurtă paranteză. Ca și celelalte întreprinderi ale monopolurilor germane, Wifo se bucura de încrederea acordată prin decretul-lege nr. 1896 din 25 iunie 1941, care permitea Regiei Autonome C.F.R. „de a

¹ Arh. st., Ploiești, Wifo, inv. 758/1945.

² *Ibidem*, inv. 730/1944, f. 33—34.

³ Mihai Apostol, *Din contribuția maselor populare de pe Valea Prahovei sub conducerea P.C.R. la insurecția armată de la 23 August 1944*, în „Revista Arhivelor“, an. IV, nr. 1/1961, p. 180.

⁴ Arh. st., Ploiești, Wifo, inv. 25/1941, f—70 și Prefectura Jud. Prahova, inv. 663/1943.

⁵ Arh. st., Ploiești, Wifo, inv. 730/1944, f. 34—35.

contracta furnituri de lucrări cu firmele străine (citește: „hitleriste“ — *n.n.*), fără a cere firmelor contractante depunerea garanției de executare“. În raportul, la decret, nr. 41368 din 24 iunie 1941, această măsură era motivată prin faptul că „aceste firme fiind de o reputație mondială în specialitatea lor și avînd recomandăția guvernelor țărilor respective, oferă desule garanții derivînd din însăși aceste condiții, încît pot fi scutite de obligația depunerii unei garanții materiale“⁶. Și aici trebuie făcută remarcă asupra felului în care monopolurile germane răspundeau la această încredere și de la care nici societatea Wifo nu s-a abătut.

Luîndu-și obligația de a furniza materialele necesare construcției conductei Ploiești-Giurgiu, societatea Wifo le-a procurat și transportat la locul lucrării urmînd, ca așa cum prevedea decretul-lege nr. 1653 din 30 mai 1942 și contractul dintre C.F.R. și Wifo, plata acestei lucrări, în valoare de 1.412.929.369 lei, să se facă de C.F.R. „în obligațiuni purtătoare de dobîndă“ pe termen de opt ani. Din acest total C.F.R. plătise, pînă la 23 August 1944, 1.220.216.857 lei și mai avea de plătit 192.712.512 lei deși conductele deserveau în totalitate interesele Germaniei hitleriste.⁷

Prin conducta Ploiești-Giurgiu, societatea Wifo nu jefuia însă numai România fiindcă materialul procurat de Wifo, și plătit din sudoarea poporului român, era jefuit dintr-o altă țară ocupată. Nu era oare Wifo una din acele firme de „reputație mondială“ și nu avea recomandăția guvernului Germaniei fasciste? Și cu toate aceste „certIFICATE“ de recomandare Direcțiunea conductelor din Direcția Generală a Căilor Ferate Române s-a trezit cu cererea reprezentantului guvernului francez din România de a i se restitui conducta de petrol Ploiești-Giurgiu, aceasta fiind ridicată de germani în anul 1941 din Franța (Douches) și montată în România.⁸ Socoțim orice comentariu, în această problemă, de prisos.

Trebuie adăugat însă că datorită interesului pe care-l avea Germania fascistă în construirea acestei conducte ea s-a executat într-un timp record în care scop au fost folosiți pe lîngă sudorii români și germani și alții, francezi și belgieni, aduși desigur cu forța.

A doua lucrare a societății Wifo o putem considera aceea a depozitelor subterane de produse petroliere pentru armata română cum și pentru armata germană, al cărei depozit a funcționat pînă la 24 august 1944, exploatarea lui făcîndu-se prin soc. Transpetrol.⁹

În toamna anului 1941 Wifo a construit la Cernavodă o nouă instalație de încărcare a produselor petroliere din rezervoarele societăților petroliere în șlepurile petroliere dunărene pentru soc. Ruminol¹⁰, în același scop, de a transporta petrolul jefuit, în Germania.

⁶ „Monitorul Oficial“ (partea I), nr. 150 din 27 iunie 1941, p. 3688.

⁷ Arh. stat. Ploiești, Wifo, inv. 730/1944, f. 10.

⁸ *Ibidem*, inv. 766/1945.

⁹ *Ibidem*, inv. 730/1944, f. 11.

¹⁰ *Ibidem*.

Prin asemenea mijloace „după date incomplete, între anii 1941—1943, hitleriștii au expediat în Germania uriașă cantitatea de 7.390.000 tone petrol. La aceasta, se adaugă cantitățile enorme de petrol pe care le-au consumat trupele ocupanților germani staționate în România”.¹¹ Jaful era din ce în ce mai organizat, toate avuțiile țării luau drumul către Germania. Din jafurile făcute în România reușește și societatea Wifo, care-și începuse activitatea fără nici un capital, să aibă la 1 decembrie 1944 un sold în casă de 27.480.904 lei și deus la bănci un rest de încă 54.981.838 lei¹², ca să nu mai vorbim de sumele transferate, din timp, în Germania.

Lucrările societății Wifo nu se rezumă însă numai la cele enumerate pînă în prezent. Nevoile frontului și în general ale armatei, ca și posibilitățile de a storce noi profituri cu fiecare lucrare contractată, au făcut ca societatea Wifo să fie foarte activă și nu trebuie să uităm că deși statul român subvenționa aceste lucrări ele nu serveau decît intereselor Germaniei hitleriste.

Astfel în primăvara anului 1942 s-au întocmit, de către Wifo, planurile, devizele, și s-a supravegheat executarea unor lucrări pentru societatea petrolieră germană Kontinentale Oel G m.b.H., care controla și coordona toate societățile petroliere intrate în posesia capitalului german, în timpul războiului. O altă lucrare a fost stația de etilizare a benzinei de la Cernavoda, construită de Wifo pentru Misiunea militară germană din România.

Pentru dispersarea produselor petroliere din rafinăriile Ploieștiului, care constituiau atracția bombardamentelor aeriene, s-a început, în primăvara anului 1944, construirea unui depozit subteran, cu o capacitate de 16.800 m³ pentru subsecretariatul de stat al Aerului (S.S.A.). Materialele în valoare de 900.000.000 lei urmau să fie procurate de Wifo, iar valoarea manoperei și a materialelor cumpărate din țară se ridica de asemenea la 521.000.000 lei. La încheierea contractului S.S.A. a deus un avans de 98.180.000 lei, restul urmînd să fie achitați pe parcurs. Lucrarea nu a fost terminată deși Wifo a făcut o asociație cu firma Beton Monier S.A.R. pentru lucrările de infrastructură, în vederea executării lor cît mai rapide, și datorită faptului că nu sosiseră toate materialele din Germania.¹³

Din ordinul Misiunii militare germane din România, Wifo a construit însă, în grabă, un depozit provizoriu pe lîngă depozitul subteran amintit. Acest depozit se compunea din 3 rezervoare împrumutate de la Societatea Româno-Americană, cu o capacitate de 500 m³, 12 vagoane cisterne cu un total de 576 m³, o stație de pompare, o stație de etilizare a benzinei, o rampă de încărcare a produselor petroliere din rezervoare în vagoane cisterne, precum și o conductă de 6,5/8” de la gară la depozit, în legătură cu conducta de 10” a C.F.R., Teleajen-Buzău-Hagieni-Cernavoda-Constanța.¹⁴

¹¹ Petri Aurel, *Unele aspecte ale participării armatei române la insurecția armată populară din august 1944*, Ed. Militară, București, 1957, p. 29.

¹² Arh. st. Ploiești, Wifo, inv. 730/1944, f. 37.

¹³ *Ibidem*, f. 12.

¹⁴ *Ibidem*, f. 13.

Din cauza distrugerii rafinăriilor din Ploiești, cu prilejul bombardamentelor aeriene și mai ales datorită faptului că obținerea petrolului neprelucrat sporea profiturile monopolurilor germane s-a pus problema pom-pării de țiței brut pe conducta Teleajen-Giurgiu. Dar conducta existentă era construită numai pentru produse albe și nicidecum pentru țiței brut. În consecință pentru pomparea țițeiului brut trebuia instalată la Teleajen o stație de pompe cu abur (în loc de pompe centrifugale), două baterii de cazane, iar la Chiajna o stație intermediară de pompe cu abur, o baterie de cazane și o stație de rezervoare intermediară. Materialele pentru această lucrare au fost luate, parte de la instalația Constanța-Cernavoda, parte au fost împrumutate de la societățile petroliere I.R.D.P., Concordia și Româno-Americană, iar altă parte cumpărate în țară. Pentru această lucrare Wifo a primit suma de 15.000.000 lei.¹⁵

Conducta Teleajen-Giurgiu ca și conductele de centură care legau rafinăriile cu stația de pompare Teleajen sufereu însă multe stricăciuni din cauza bombardamentelor, care necesitau să fie reparate de urgență. Autoritățile germane din România însărcinaseră societatea Wifo, încă de la primul bombardament aerian din august 1943, cu repararea acestor conducte și a instalațiilor aferente. În acest scop Wifo lucra neîntrerupt, mai ales din aprilie 1944, cu mai multe echipe și cu concursul firmei Rumpel S.A.R., la repararea distrugerilor provocate de bombardamente și pentru care a încasat suma de 10.000.000 lei.¹⁶

Jefuirea petrolului românesc cu mijloacele feroviare de care dispunea România acelor vremi, ca și cu ajutorul conductei Teleajen-Giurgiu, nu-i satisfăcea totuși pe imperialiștii germani. Rezervele petroliere ale României trebuiau să fie secătuite pînă la ultima picătură pentru a putea satisface cerințele trupelor hitleriste în goana lor pentru dominarea lumii. Și în acest scop ei n-au întîrziat să elaboreze un nou plan care să sporească jaful. Pentru aceasta Wifo a întocmit traseul (Ploiești-Tîrgoviște-Rm. Vîlcea-Sibiu-Ungaria), planurile și devizele pentru o nouă conductă de 10" în lungime de 800 km. cu 16 stații de pompare. Tot materialul necesar fusese strîns în Germania și era gata de expediere în România.¹⁷ Planul ar fi fost pus, desigur, în practică dacă n-ar fi intervenit între timp insurecția armată din august 1944. De altfel acesta a fost ultimul plan de jaf schițat de societatea Wirtschaftliche Forschungsgesellschaft m.b.H. Berlin, prin reprezentanța sa din București. Actul revoluționar de la 23 august 1944 a „surprins“ societatea Wifo, așa cum putem citi în documentele societății, în plină activitate... de jaf. Personalul german a plecat cu autovehiculele societății spre Germania..., iar șantierele au fost ocupate fie de armata germană, fie de cea română. Arhivele societății, care au fost în păstrarea șefilor de șan-

¹⁵ Arh. st., Ploiești, Wifo, inv. 730/1944, f. 13.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*, f. 14.

tiere, au dispărut, sau au fost distruse de personalul german¹⁸ pentru a ascunde, desigur, celelalte forme de jefuire a economiei românești.

Din documentele societății Wifo nu a putut fi salvată decât o infimă parte din care am spicuit cele câteva date pe care le aducem în articolul de față în sprijinul tezei ce ne-am propus.

¹⁸ Arh. st., Ploiești, Wifo, inv. 730/1944, f. 14.